



Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.



“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2022, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 207

Edebiyat: 95

ISBN 978-625-7471-60-2

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı:

İstanbul, 2022

Yazar: Fuat Dağtekin

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Sayfa Düzeni: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Egokitap (Sertifika No: 51549)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Türkiye'de Dil Tartışmaları (1950-1983)

Yazar: Fuat Dağtekin (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2022.

372 s. ; 15,0 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 207)

ISBN 978-625-7471-60-2

1- Edebiyat 2- Dil Çalışmaları 3- Türk Dil Kurumu

Bu kitap, 15.01.2021 tarihinde İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalında Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz danışmanlığında tamamlanan "Türkiye'de Dil Tartışmaları ve Türk Dil Kurumu (1950-1983)" başlıklı doktora tezinin yeniden düzenlenmiş ve güncellenmiş hâlidir.

FUAT DAĞTEKİN

TÜRKİYE'DE
DİL TARTIŞMALARI
(1950-1983)

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Ön Söz	11
Giriş	15

BİRİNCİ BÖLÜM

Tanzimat, II. Meşrutiyet ve Erken Cumhuriyet Dönemlerindeki Dil Tartışmalarına Genel Bir Bakış (1839-1950)	
1. Tanzimat ve II. Meşrutiyet Dönemleri Dil-Alfabe Tartışmaları (1839-1918).....	25
2. Erken Cumhuriyet Döneminde Alfabe Değişikliğinin ve Dil Çalışmalarının Genel Seyri (1923-1950).....	38

İKİNCİ BÖLÜM

1950-1960 Dönemi Türk Dil Kurultaylarındaki Dil Tartışmaları, Basına ve Meclise Yansımaları	
1. 1950 Genel Seçimleri ve Dil Tartışmalarına Etkileri.....	53
2. Olağanüstü Türk Dil Kurultayı (8-9 Şubat 1951).....	59
2.1. Olağanüstü Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansıyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	65

3. Yedinci Türk Dil Kurultayı (18-23 Temmuz 1954).....	69
3.1. Yedinci Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	71
4. Sekizinci Türk Dil Kurultayı (1-5 Temmuz 1957).....	76
4.1. Sekizinci Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1960-1980 Dönemi Türk Dil Kurultaylarındaki Dil Tartışmaları, Basına ve Meclise Yansımaları

1. 27 Mayıs Darbesi ve 1960-1970 Arası Dönem.....	87
2. Dokuzuncu Türk Dil Kurultayı (11-15 Temmuz 1960).....	102
2.1. Dokuzuncu Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	105
3. Onuncu Türk Dil Kurultayı (8-12 Temmuz 1963).....	114
3.1. Onuncu Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	116
4. On Birinci Türk Dil Kurultayı (8-12 Temmuz 1966).....	126
4.1. On Birinci Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	130
5. On İkinci Türk Dil Kurultayı (4-8 Temmuz 1969).....	136
5.1. On İkinci Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	140
6. 12 Mart Askerî Muhtırası ve 1970-1980 Arası Dönem.....	146
7. On Üçüncü Türk Dil Kurultayı (3-6 Temmuz 1972).....	160
7.1. On Üçüncü Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	164
8. On Dördüncü Türk Dil Kurultayı (7-10 Temmuz 1974).....	175
8.1. On Dördüncü Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	178

9. On Beşinci Türk Dil Kurultayı (9-12 Temmuz 1976).....	185
9.1. On Beşinci Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	193
10. On Altıncı Türk Dil Kurultayı (8-11 Temmuz 1978).....	200
10.1. On Altıncı Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	207

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1980-1983 Arası Yıllarda Türk Dil Kurultaylarındaki Dil Tartışmaları, Basına ve Meclise Yansımaları

1. Yaşayan Türkçe Hareketi ve Harekete Tepkiler.....	227
2. On Yedinci Türk Dil Kurultayı (28-30 Ekim 1980).....	264
2.1. On Yedinci Türk Dil Kurultayına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	270
3. On Sekizinci Türk Dil Kurultayı (12-14 Temmuz 1982).....	275
3.1. On Sekizinci Türk Dil Kurultayı ile Dil Akademisi Tartışmalarına İlişkin Basına Yansyanlar ve Kurultayın Değerlendirilmesi.....	282
4. TDK'nin Kamu Kuruluşuna Dönüştürülmesinin Basındaki Yansımaları.....	302
Sonuç ve Değerlendirme	311
Kaynakça	325
A- Kitaplar-Tezler.....	325
B- Makaleler-Kitap Bölümleri-Raporlar- Ansiklopedi Maddeleri- Sempozyum Bildirileri.....	328
C- İncelenen TDK Kurultayları-TBMM-Cumhuriyet Senatosu-Millet Meclisi-Danışma Meclisi Tutanakları.....	333
Ç- İncelenen Gazetelerde Yayımlanan Köşe Yazıları.....	334
D- İncelenen Gazetelerdeki Haber Yazıları.....	339
Ekler	345

Ön Söz

Türkiye’de dil tartışmaları oldukça ilgi çekmiştir. Tanzimat Dönemi’nden itibaren yaklaşık 150 yıllık süreç oldukça yoğun dil tartışmalarını ihtiva eder. Bu çalışmada siyasetin de müdahil olduğu dil tartışmalarının 1950-1983 arası yılları kapsayan uzunca bir dönemi ele alınmıştır.

Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemleri’nde dil tartışmaları daha ziyade sosyolojik ve ilmî düzeydeydi. İslahın düşünüldüğü bu dönemlerin en önemli özelliği dilin yoğun biçimde tartışılması olmuştur. Söz konusu tartışmalar Erken Cumhuriyet Dönemi’nin başlarında ise medeniyet değiştirme¹ çerçevesinde yapılmıştır. 1940-1945 yılları arasında dile yapılan müdahaleler ise 1946 yılında yapılan genel seçimlerin sonuçlarını etkilemiştir. Dile yapılan bu müdahalelere tepkiler, 1946 seçimlerinden sonra daha da yoğunlaşmıştır. Bu tepkiler, 23-31 Ekim 1948’de Muallimler Birliğinin düzenlediği

¹ Medeniyet değiştirme ve bu ameliyede dile müdahale, Cumhuriyet’in ilk yönetici kadroları için elzem görülmüş bir çabadır. Dil Encümeni’nden alnamayan verim sebebiyle yeni bir yapılanma olarak Türk Dili Tedkik Cemiyeti adıyla kurulup daha sonra Türk Dil Kurumu adını alan yapının oluşumu, bu çabayla doğrudan ilişkilidir. Fatih Altuğ bu duruma ilişkin şu notu düşer: “Böyle önemli misyonları gerçekleştirecek temel aktör/fail olan TDK, kuruluşundan itibaren dil ve politika bakımından netameli bir konumda ikame edilmiştir. Devletin modernleşme tasavvuru ile iç içe olmakla beraber TDK, resmî bir kurum değildir. Ancak Kurumun ‘hâmi reis’i Atatürk, ‘fâhri reis’i Millî Eğitim Bakanı’dır.” (Fatih Altuğ, “1980’lerde Türkçenin Standartları: Çatışmalar, Müdahaleler ve İhlaller”, **Standartlar Nasıl İşler?**, Ed. Ebru Kayaalp & Fatih Altuğ, İstanbul, Küre Yayınları, 2018, s. 146.)

ve Türk Dil Kurumu'nu (TDK) akademikleştirme talebinin ilk kez güçlü biçimde öne çıkarıldığı Birinci Dil Kongresinde organize biçimde kendini göstermiştir.² Dolayısıyla TDK'nin 19-23 Aralık 1949'da düzenlediği Altıncı Türk Dil Kurultayı bu tepkilerin etkisini kırma çerçevesinde şekillenmiştir. Değişen süreçlerin getirdiği birikimle 1950'lerin başından itibaren Demokrat Parti'nin (DP) gösterdiği siyasi tepkiler ve dil tartışmalarının yön değiştirmeye başlaması, bu dönemin ele alınmasındaki temel sebeptir.

Tezimizden hareketle³ okunabilirliği artırmaya yönelik yer yer kısaltma, bir miktar da ekleme, uygun ve gerekli görülen yerlerde asgari düzeyde yenileme ve tashih yöntemi kullanılarak hazırladığımız bu kitap çalışmasının giriş bölümünde dil tartışmalarının genel seyri ele alınarak kısa bir tahlili yapılmıştır. İlk bölüm Tanzimat, Meşrutiyet ve Erken Cumhuriyet dönemlerindeki tartışmaların öne çıkan yönlerine ayrılarak 1950'ye gelinceye kadarki süreç, kuşbakışı olarak gözden geçirilmiştir. İkinci ve sonraki bölümlerde ise TDK tarafından düzenlenen Türk dili kurultaylarının tutanakları temel alınmak üzere 1950-1983 arası yıllarda yapılan dil tartışmalarının basına ve yer yer TBMM'ye yansımaları çerçevesinde siyasetin ve siyasi tutumların, dil tartışmalarını nasıl bir noktaya getirdiği, bu tartışmaların ilmî faydadan çok siyasi fayda teminine nasıl ve niçin dönüştüğü yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu minvalde "dilini siyasete alet edilmesi"nin doğurduğu tehlikelere de dikkat çekilmiştir.

1950-1983 arası dönem, birçok alanda olduğu gibi dil tartışmaları alanında da dikkat çeken hadiselerin yaşandığı önemli bir zaman dilimidir. Siyasetin de dil tartışmalarına dahil olduğu bu dönemde dil tercihleri siyasi tercihlerle iç içe geçmiştir.

DP'nin iktidarda olduğu ilk on yılı kapsayan 1950-1960 arasındaki yıllar, TDK açısından zor bir dönemdir. Zira bu dönemde TDK, dil uygulamaları alanındaki belirleyici gücünü yitirmiş ve siyasi erk tarafından

² "1948 yılında İstanbul Muallimler Birliği, Birinci Dil Kongresini toplar ve mevcut dil politikasına itirazlar ilk defa bu kadar güçlü bir şekilde dile getirilir. Temel itirazlar şöyle özetlenebilir: a- Dil siyasete alet edilmiştir. b- Uydurma kelimeler devlet zoruyla kitaplara sokulmuştur. c- Nesiller birbirini anlamaz duruma getirilmiştir. ç- Dil Kurumunda çalışanlar emirle iş gören, bilgisiz kimselerdir." (akt. Altuğ, *agm.*, 146-147.)

³ Fuat Dağtekin, "Türkiye'de Dil Tartışmaları ve Türk Dil Kurumu (1950-1983)", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2021.

etkisizleştirilmiştir. Kendini Atatürk'ün vârisi olarak tanımlayan TDK, bu durumu kabullenememiş, ancak eski gücünü büyük oranda yitirdiğinden söz konusu yıllarda bu durumu kendi lehine de döndüremiştir.

Türk dili, otuz üç yıllık bu dönemde daha çok siyasi tartışmaların ve kavgaların malzemesi olmuştur. Bundan dolayı da dil tartışmalarında uzlaşma zemini pek oluşmamıştır. Siyasi güce sahip olan taraf, dil alanındaki kararlara da müessir olmuştur. Bu karşılıklı çekişme neticesinde Türk dili, dünya çapında dil örnekleri verebilecek gerekli inkişaf alanını bulamamıştır. En hararetli dil tartışmalarının yapıldığı 1960-1980 Dönemi'ni bu çerçevede değerlendirmek mümkündür.

Siyasi çekişmelerde Türk dilinin de merkez alınması ilmî açıdan izah edilemez. Dil tartışmalarının bu döneminde TDK'de daha yoğun olmakla birlikte, tarafların siyasi kaygılar taşıdığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla Türkçeyi tarafların kendi tutumlarına göre şekillendirme gayretlerinde yaşanan dil tartışmaları, bu çalışmanın temel çıkış noktasını teşkil eder. Özellikle 70'li yıllarda dilin de diğer bazı alanlar gibi kuvvetli bir siyasi sembol hâline gelmesiyle dil bilimi alanıyla ilgisi olmayan farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Örneğin tercih edilen dil görüşünün siyasi tercihle birlikte anılması bu sonuçlardan biridir ve diğer milletlerin dil gelişimi veya kullanımında böyle vakalar olduğuna dair bu çalışmanın hazırlandığı dönemde herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

1980-1983 arası dönemde, yeni siyasi algıların ve düşüncelerin de ortaya çıkmasıyla birlikte devlet erkânının aldığı kararla, dil tartışmalarının ve kavgalarının bir anda sona erdiği görülür. Buradan hareketle denilebilir ki dinin siyasallaştırılması ne kadar tehlikeliyse dilin siyasallaştırılması da o kadar tehlikeli olmuştur. Bu yıllara gelinceye değin dönemin siyasi tercihlerinde başrol oynasa da 1980'den itibaren yaklaşık üç yıla yayılan bir eylem planı çerçevesinde devletin açıktan ve doğrudan müdahalesiyle dilin daha fazla siyasallaştırılmasına müsaade edilmemiş ve dile yönelik tartışmalar ve hatta kavgalar çok hızlı biçimde sonlandırılmıştır.

Türk dili, bu uzun dönemde yapılan tartışmalardan ve kavgalardan olumsuz etkilenmesine rağmen müktesebatını yitirmemiştir. Örneğin son zamanlarda dünya ölçeğinde yaşanan Covid-19 salgını sebebiyle yürütülen tıbbî mücadelede Türkçe; Türk dili üzerine çalışan akademisyenler, Türkçeye duyarlı konuşurları ve yazarları vasıtası ile *pandemi, epidemi, entübe,*

fiilyasyon, *peak* ve Türkçe kurallarına uygun türetildiği sanılan *bulaş* gibi ifade biçimlerine karşı bu müktesebat ile kendini korumaya çalışmaktadır. Bahse konu müktesebatın temelini Anadolu'nun Türkleşmeye başladığı 11. asra kadar, Anadolu'da hayat sürmeseler de Yesevî ve Kaşgarî'ye kadar çekilebileceğini ifade etmek zannımızca zait olacaktır.

Ön sözü sonlandırırken bu kitabın temelini oluşturan tez çalışmamın danışmanlığını yürüten ve ufuk açıcı katkılarda bulunan Doç. Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca doktora eğitimim ve bu eserin ortaya çıkışı sürecinde tam yedi yıl boyunca şahsıma sabırla katlanan ve başarılarımın arkasındaki gizli güç olan aileme bir teşekkür etmem çok görülmesin. Sevgili eşim Ayşe Suzan Dağtekin ve evlatlarım Burcu ile Yusuf'un desteklerini ömrüm boyunca unutmam mümkün değil. Hele ki her bölümün bitişinde onların da gözlerinin parlamasını asla unutamam. Ayrıca beni yetiştirip bu günlere getiren anne ve babama hürmet derinliği ile teşekkürlerimi arz ederim. Yarım asra yaklaşan hayatım boyunca ruhumda ve zihnimde iz bırakan, beni yetiştiren, bilgilendiren, bilgiyi ilmî bir disiplin çerçevesinde işlemeyi öğreten hocalarıma saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

A- Kitaplar-Tezler

- Afyoncu, Erhan: **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu II**, 13. bs., Yeditepe Yayınları, İstanbul, 2004. **Sorularla Osmanlı İmparatorluğu III**, İstanbul, Yeditepe Yayınları, 2003.
- Akça, Neval: Demokrat Parti İktidarından 1980 İhtilaline Eğitim Politikaları ve Bu Politikaların Tarih Ders Kitaplarına Yansıması, Çukurova Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana, 2007.
- Altınışık, Ahmet Hamdi: Atatürk-İnönü Dönemi Kültür Politikaları Temelinde Türk Tarih ve Türk Dil Kurumu", Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir, 2011.
- Altuğ, Fatih: "1980'lerde Türkçenin Standartları: Çatışmalar, Müdahaleler ve İhlaller", **Standartlar Nasıl İşler?**, Ed. Ebru Kayaalp & Fatih Altuğ, İstanbul, Küre Yayınları, 2018.
- Arsal, Sadri Maksudi: **Türk Dili İçin**, Ankara, Türk Ocağı İlim ve Sanat Heyeti Neşriyatı, 1930.
- Atalay, Besim: **Çeşitli Halk Fıkraları ve Deyimleri**, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1968.
- Atay, Falih Rıfkı: **Çankaya**, İstanbul, Dünya Yayınları, C. II, 1984.
- Ateş, Kemal: **Dil Hurafeleri**, Genişletilmiş 2. bs., Ankara, İmge Kitabevi, 2014. **Kendi Diliyle Kavrulmak**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 2019.
- Bayar, Nevnihal: **Açıklamalı Yeni Kelimeler Sözlüğü**, Ankara, Akçağ Yayınları, 2006.
- Brown, L. Carl: **İmparatorluk Mirası-Balkanlar'da ve Ortadoğu'da Osmanlı Damgası**, 6. bs., çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul, İletişim Yayınları, 2013.

- Ceyhan, Bayram: Türk Dil Kurumu'nun Kuruluş Sürecinde Mecliste ve Basında Dil Tartışmaları, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.
- Çongur, H. Rıdvan: **Türk Dil Kurumu Anıları**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.
- Develi, Hayati: **Osmanlı'nın Dili**, İstanbul, Kesit Yayınları, 6. bs., 2013.
- Devran, Yusuf: **Siyasal İktidar-TRT İlişkisinin Dünü**, İstanbul, Başlık Kitaplar, 2011.
- Dilaçar, Agop, vd.: **Türk Dil Kurumunun 40 Yılı**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1972.
- Duralı, Ş. Teoman: **Omurgasızlaştırılmış Türklük**, İstanbul, Dergah Yayınları, 8.bs., 2020.
- Erişirgil, Mehmet Emin: **Bir Fikir Adamının Romanı Ziya Gökalp**, 2.bs., İstanbul, Remzi Kitabevi, 1984.
- Ertem, Rekin: **Elifbe'den Alfabe'ye Türkiye'de Harf ve Yazı Meselesi**, İstanbul, Dergah Yayınları, 1991.
- Gök, Hacı Veli: Atatürk ve İnönü Dönemi Kültür Politikaları, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırşehir, 2011.
- Gök, Sanem: Türk Siyasal Yaşamında Vatan Gazetesi (1950-1960), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003.
- Gönülal, Yasemin Özcan: Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Türk Dili Eğitime Yansımaları (Toplum Dil Bilimi Bakımından Bir İnceleme), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2012.
- Hacıeminoğlu, Necmettin: **Türkçenin Karanlık Günleri**, İstanbul, İrfan Yayınevi, 1972.
- Hepçilingirler, Feyza: **Dilim Dilim Anadilim**, İstanbul, Everest Yayınları, 2007.
- Heyd, Uriel: **Foundations of Turkish Nationalism: The life and teachings of Ziya Gökalp**, Londra, 1950.
- İmer, Kamile: **Dil ve Toplum**, Ankara, Gündoğan Yayınları, 1990.
- Kara, İsmail: **Bir Felsefe Dili Kurmak**, İstanbul, Dergah Yayınları, 4. bs., 2016.
- Karaçalı, Ali, Pekyürek, H. Emre: **Bin Bir Kitap-Türk Dil Kurumu Yayın Kılavuzu**, Ankara Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010.
- Korkmaz, Zeynep: **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005. **Türk Dili Üzerine Araştırmalar III**, Ankara, TDK Yayınları, 2007.
- Koroğlu, Erol: **Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı 1914-1918 Propagandanan Millî Kimlik İnşasına**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Levend, Ağâh Sırrı: **Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri**, 2. bs., Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1960.

- Lewis, Bernard: **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, çev. Prof. Dr. Metin Kıratlı, Ankara, TTK, 1993.
- Lewis, Geoffrey: **Trajik Başarı**, çev. Mehmet Fatih Uslu, İstanbul, Paradigma Yayınları, 2004.
- Menz, Astrid: Kılavuzlarda ve Kullanımda Türkçe İmla, **Türkiye'de Dil Tartışmaları**, der. Astreid Menz, Christoph Schroeder, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008.
- Öğün, Musa: **Ön Söz, TRT Sözlüğü**, Ankara, TRT Basılı Yayınlar Müdürlüğü Yayınları, 1971.
- Öksüz, Yusuf Ziya: **Türkçenin Sadeleşme Tarihi Genç Kalemler ve Yeni Lisan Hareketi**, 3.bs., Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.
- Uyguner, Muzaffer: **Ömer Seyfeddin Bütün Eserleri 13-Dil Konusundaki Yazıları**, 2. bs., Bilgi Yayınevi, Ankara, 1999.
- Özleştime Kılavuzu: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1978.
- Öztürk, Ali Özgün: Dil Devrimi Sonrası Türkiye Türkçesine Giren Türkçe Kelimelerin Söz Varlığına Etkileri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2008.
- Sadoğlu, Hüseyin: **Türkiye'de Ulusçuluk ve Dil Politikaları**, 2. bs., İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.
- Safa, Peyami: **Osmanlıca Türkçe Uydurmaca**, İstanbul, Ötügen Neşriyat, 10. Bs., 2018.
- Sevük, İsmail Habib: **Dil Davası**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1949.
- Sinanoğlu, Oktay: **Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1978.
- Şeker, Mustafa, Arık, Bilal: **Bir Sorun Olarak Gazetecilik**, Konya, Tablet Kitabevi, 2007.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi: **On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, 19. Baskı, İstanbul, Dergah Yayınları, 2012.
- Ülkütaşır, Mehmet Şakir: **Atatürk ve Harf Devrimi**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.
- Velidedeoğlu, Orhan: **Dilimizde Tartışılan Sözler ve Sözcükler**, İstanbul, Hümanist Kitap Yayıncılık, 2017.
- Yasa, Ş. Alparslan: **Türkçenin İnkişafı İçin Tercüme**, Ankara, Hitabevi Yayınları, 2014. **Türkçenin İstilah Mes'elesi ve İdeolojik Kaynaklı Sapmalar**, Ankara, Kurtuba Yayınları, 2013.
- Yetiş, Kâzım: **Atatürk ve Türk Dili 3**, C. II, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.
- Yıldızlı, Muhammed Emin: **Güneş Dil Teorisi Üzerine Bir İnceleme** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2017.

Yılmaz, Mehmet Yalçın: Türk Dil Planlaması Bağlamında Türk Dil Kurumu (1932-1951), İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2013.

İmzasız **SİSAV Türk Dili Semineri**, İstanbul, 1981.

İmzasız **Yaşayan Türkçemiz 1**, 2. bs., İstanbul, Tercüman Gazetesi Yayınları, 1981.

İmzasız **Yaşayan Türkçemiz 3**, İstanbul, Tercüman Gazetesi Yayınları, 1981.

B- Makaleler-Kitap Bölümleri-Raporlar- Ansiklopedi Maddeleri-Sempozyum Bildirileri

Adıgüzel, Muhammet Sani: Ziya Gökalp'ın Lisan Şiirini Anahtar Kelime Yöntemiyle Okuma Denemesi, **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, s. 6/3, Ankara, Yaz-2011, s. 431.

Akalın, Şükrü Hâluk: Atatürk Döneminde Türkçe ve Türk Dil Kurumu, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Temmuz 2002, s. 3-4. Türk Dil Kurumu, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 41, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012, s. 538. Yetmiş Beş Yılda Türk Dil Kurumu, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Temmuz 2007, s. 52-53.

Akçay, Yusuf: Peyami Safa'ya Göre Türk Dili (Türkçenin Sorunları/Çözüm Önerileri), **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, s. 13, 2005, s. 7.

Aksoy, Ömer Asım: Uydurma, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Şubat 1981, s. 458-459. Yorumlar, Dilde Atatürkçülük; Bir Gericilik Örneği: Devrik Cümle, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Kasım 1965, s. 88.

Akün, Ömer Faruk: Divan Edebiyatı, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 9, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994, s. 389.

Albayrak, Mustafa: Yeni Türk Harflerinin Kabulü Öncesinde, Halk Eğitimi ve Yazı Değişimi Konusunda Türk Kamuoyunda Bazı Tartışmalar ve Millet Mekteplerinin Açılması (1862-1928), **Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, 1989, s. 471.

Altun, Aysin: Devletin Dile Müdahalesi, **Altüst Dergisi**, s. 7, İstanbul, 2012, s. 28-29.

Altun, Mustafa: Alfabe Değişiminin Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme, **Cumhuriyetimizin 81. Yılına Armağan**, Ed. Enis Şahin, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü, Aralık-2004, s. 57.

Argunşah, Mustafa: 1938-1980 Yılları Arasında Türkiye'de Siyaset-Dil İlişkileri, **Türk Edebiyatına Açılan Pencere İnci Enginün Armağanı**, Ed. Hülya Argunşah, Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 2014, s. 78. Ahmed Midhat Efendi'nin Türkçenin Sadeleşmesiyle İlgili Görüşleri, **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and**

History of Turkish or Turkic s. 7/4, Ankara, Sonbahar-2012, s. 3. Yeni Lisan Hareketi İçerisinde Ziya Gökalp'ın İmla ile İlgili Görüşleri, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Temmuz-2011, s. 12.

Avşar, Zakir-Emir, Kaya Ayşe Elif: Arapça Ezan Yasağı ve Kaldırılması, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, S. 33/95, 2017, s. 146.

Aydemir, İbrahim Ahmet: Türk Hukuk Dili Üzerine Araştırmalar I, **Türk Dili Araştırmaları Yılığ-Belleten**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2010/2, s. 2. Bingöl, Yılmaz: Kimlik Tartışmaları Işığında Türk Dil Politikası, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, s. 59/1, 2004, s. 44.

Bulut, Sedef: Üçüncü Dönem Demokrat Parti İktidarı (1957-1960): Siyasi Baskılar ve Tahkikat Komisyonu, **Akademik Bakış**, C. 2, S. 4, Yaz-2009, s. 132.

Bulut, Yücel: Hasan Âli Yücel: İcraatları ve Eserleriyle Bir Eğitim Bakanının Portresi, **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, C. 6, S. 12, 2008, s. 671-672.

Çelik, Ahmet: Cumhuriyet Döneminde Yer İsimlerinin Türkçeleştirilmesi Meselesi, **Rıfat Özdemir'e Armağan**, Ed. Rahmi Doğanay, vd., İstanbul, Hiperlink Yayınları, 2018, s. 526.

Çınarlı, Mehmet: Hisar, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 18, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1998, s. 127.

Derya, Hülya: Almanya ve Japonya'nın Sanayileşme Sürecinde Korumacı Politikaların Önemi, **Akademik Bakış Dergisi**, s. 48, Mart-Nisan 2015, s. 104.

Dikici, Ali: 27 Mayıs 1960 Askerî Darbesi ve Türk Polisi, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, s.89, Ankara, Temmuz-2014, s. 13. Millî Şef İsmet İnönü Dönemi Laiklik Uygulamaları, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi** s. 42, Ankara, Kasım-2008, s. 179.

Doğan, İsmail: Macaristan'da Aydınlanmanın Dili ve İdeolojisi, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, C. 53, s.1, 2013, s. 58-61.

Doğaner, Yasemin: Elifba'dan Alfabe Yeni Türk Harfleri **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, C. 2, s. 4, Ankara, 2005, s. 36.

Duman, Musa: Devrik Cümle ve Vasiyetname'deki Örnekleri Üzerine, **İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. 30, 2012, s. 210. Yenileşme Döneminde Türk Dili, **Türkler Ansiklopedisi**, C. XV, Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 109.

Durhan, İbrahim: Tanzimat Dönemini Hazırlayan Temel Etkenler Üzerine Bir İnceleme, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 5, s. 1-4, 2001, s. 65.

Eker, Süer: Modernleşme Sürecinde Türk ve İran Dil Devrimleri, **6. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2008, s. 4.

Erat, Muhammet: Osmanlı'da Alfabe Tartışmaları, **Türkler Ansiklopedisi**, C. XV, Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 154.

- Ercilasun, Ahmet Bican: Türk Dil Kurumu ve Dil Konusunda Tartışmalar, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Nisan-1999, s. 259.
- Eren, Hasan: Konfüçyüs, **Dil Tartışmalarında Gerçekler I**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1990, s. 47.
- Erkmen, Ayşe: Türkiye'de 1950 ile 2002 Yılları Arasında Uygulanan Genel Seçim Sistemlerinin Halk İradesine Etkisi", **Gaziantep University Journal of Social Sciences**, 18 (3), 2018, s. 1231.
- Ertem, Barış: 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesi Sonrası Ara Rejim ve Türkiye Siyasetine Etkileri (1971-1974), **Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, C. 8, s. 14, Nisan-2018, s. 655.
- Felek, Burhan: Türkçemizin Zenginliklerinden Örnekler, **Dil Tartışmalarında Gerçekler I**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1990, s. 80.
- Gönülal, Yasemin Özcan: Cumhuriyet Dönemi Dil Tartışmalarının Sosyolengüistik Açıdan Değerlendirilmesi, **III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Ed. İlyas Yazar, İzmir, 2010, s. 408.
- Gür, Muhammet: Asırlık Bir Tartışma: Tasfiye-i Lisan", **Dil ve Edebiyat Araştırmaları Beşeri Sosyal Bilimler Dergisi**, Bahar-2015, s. 11, TDED-İstanbul, 2017, s. 30-31.
- Gürses, Fatma: Kemalizm'in Modern Ders Kitabı: Vatandaş İçin Medeni Bilgiler, **Akademik Bakış**, C. 4, s. 7, 2010, s. 234.
- Güven, Ahmet Zeki: Dil Bilgisi Konularının Öğretim Sorunları, **Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi**, s. 2 (6), 2013, s. 2.
- Güven, Devrim Çetin: Dünya Edebiyatında Bir Usta Çırak İlişkisi: Vatanabe Kazuo ve Oe Kenzaburo, **Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 5, 2015, s. 14.
- Harmancı, Abdullah: Ali Canip Yöntem'in Sanata ve Edebiyata Bakışı, **Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, s. 7/3, Ankara, Yaz-2012, s. 1451.
- Kahraman, Mehmet: Sözlük Bilim Kuram, İlke ve Yöntemler Üzerine, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi** C. 5, s. 8, 2016, s. 3301. Türk Dilinin Cumhuriyet Devri Terimsel Gelişim Sürecine Tarihi Bakış, **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi**, C. 6, s. 2, 2017, s. 1289.
- Kazımoğlu, Samir: Mustafa Kemal Atatürk ve Birinci Türkoloji Bakı Gurultayı, **1992 Uluslararası Türk Dili Kongresi Bildiriler Kitabı**, Ankara, 1996, s. 670-671. Alman Türkologları ve Birinci Bakû Türkoloji Kongresi (Prof. Dr. Georg Jakob, Prof. Dr. Theodor Menzel, Prof. Dr. Paul Wittek), **1926 Bakû Türkoloji Kongresinin 70. Yıl Dönümü Toplantısı (29-30 Kasım 1996)**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1999, s. 4-5.
- Kerimoğlu, Caner: Hüseyin Cahit Yalçın (1875-1957)'in Dil ile İlgili Görüşleri, **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, C. 7, S. 16-17, 2008/Bahar-Güz, s. 113.

- Keskin, Yusuf Ziya: Demokrat Parti İktidarı ve Günümüze Yansımaları, **Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (EÜSBED)**, 2012, s. 109.
- Kocabaşoğlu, Uygur: Harf Devrimi'nin Eğitim ve Kültür Yaşamımız Üzerindeki Kimi Etkilerine Değin Gözlemler, **Harf Devrimi'nin 50. Yıl Sempozyumu**, Ankara, TTK, 1991, s.114.
- Koçlar, Bekir, Özduygün, Yunus: Demokrat Parti'nin İktidara Gelişinin Türk Basınındaki Yansımaları, **Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi**, (e-dergi), C. IV, s. XIII, Aralık-MMXVII (2017), s. 274.
- Korkmaz, Zeynep: 26 Eylül ve Dilimizi Türkçeleştirme Yolundaki Gelişme Süreçleri **Türk Dili Üzerine Araştırmalar III**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007, s. 339. Anılarda Türk Dil Kurumu ve Gelişme Süreçleri, **Türk Dili-Özel Sayı: Dil Bayramının 70. Yılı**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Eylül-2002, s. 496-497, 499-500. Atatürk ve Türk Dili, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar I**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005, s. 733. Cumhuriyet Döneminde Türk Dilinde ve Türk Dili Alanında Yaşanan Gelişmeler, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar III**, Ankara, TDK Yayınları, 2007, s. 305-306. Harf İnkılabı, **Türk Dili Üzerine Araştırmalar III**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007, s. 385.
- Lewis, Geoffrey: Dildeki Osmanlı Mirası, **İmparatorluk Mirası-Balkanlar'da ve Ortadoğu'da Osmanlı Damgası**, 6. bs., der. L. Carl Brown, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul, İletişim Yayınları, 2013, s. 319.
- Merçil, Erdoğan: Türkiye Selçuklularında Devrinde Türkçenin Resmî Dil Olması Kim Kabul Etti? **TTK-Bulleten**, Nisan-2000, s. 57.
- Polat, Nazım H.: Türk Dil Kurumunun Büyük Atası Türk Derneği ve Dergisi Hakkında Notlar, **Türk Dili-Haziran-2020**, S. 822, s. 22.
- Okay, M. Orhan: Batılılaşma-Edebiyat, **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 5, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, s. 168.
- Özdemir, Mehmet, Üzeyir Süğümlü: Dilde Sadeleşme ve Dil Akademisi Tartışmaları: Türk Dili Dergisi (1976), **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, s. 8/9, Yaz-2013, s. 2273.
- Özdoğan, Mehmet: Türkiye'de Ulus İnşası ve Dil Devrimi (1839-1936), **Akademik Hassasiyetler Dergisi Journal Of The Academic Elegance**, C. 2, s. 3, Ankara, 2015, s. 243.
- Özkan, Mustafa: Selçuklular ve Beylikler Devrinde Türk Dili, **Türkler Ansiklopedisi-7**, Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 594. Osmanlı Türkçesi **TDV İslam Ansiklopedisi**, C. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 483.
- Özkan, Selim Hilmi: Osmanlı Devletinde Eğitim Dili ve Yabancı Dil Meselesi, **Eğitime Bakış**, s. 39, 2017, s. 54-55. Osmanlı'da Eğitimin Dili, **Yedikata Dergisi**, Ocak-2014, s. 34-37.

- Paçacıoğlu, Burhan: Türk Derneği Tasfiyeci miydi?, TÜBİAR-X-/2001, s. 221-222.
- Rüstemli, Naile: M. F. Ahundzade'nin Arap Alfabesinin İslahıyla İlgili Yeni Alfabe Lâyhası, **Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, C. XVI, s. 3, 2016, s. 161-187.
- Sayı, Aydın: Önsöz, **Bilim, Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe**, Ankara, TTK Yayınları, 2001.
- Şencan, Hüner: İş Hayatında Türkçenin Kullanım Sorunları ve MÜSİAD'ın Çözüm Önerileri, **MÜSİAD Araştırma Raporları: 54**, İstanbul, 2008, s. 5, 56-57.
- Tan, Nail: 1932'den 2012'ye Türk Dil Kurumu, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Temmuz-2019, s. 39.
- Taşbaş, Fatih Alper: Tanzimat'tan Servet-i Fünûn'a Klâsik-Modern Tartışmaları Üzerine Bazı Tespitler, **Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 5, s. 1, 2015, s. 93.
- Tongul, Neriman: Türk Harf İnkılabı, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, s. 33-34, Mayıs-Kasım 2004, s. 106.
- Tulum, Mertol: Ne Dediler, Ne Yaptılar?, **Dil Tartışmalarında Gerçekler I**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1990, s. 23.
- TBMM Araştırma Komisyonu (Komisyon Başkanı Necat Birinci): Türkçedeki Bozulma ve Yabancılaşmanın Araştırılması, Türkçenin Korunması ve Geliştirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 23. Dönem, Sıra Sayısı: 284, Ankara, Haziran-2008, s. 38.
- Usta, Halil İbrahim: Türkçe Sözlük Hazırlamada Yöntem Sorunları, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, s. 46/1, 2006, s. 225.
- Vargelen, Hatice: Bilim Dili Olarak Türkçe, **Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi**, s. 2, 2012, s. 89-90 ve 92.
- Vural, Hanifi, Tuncay Böler: Ahmed Vefik Paşa ve Türk Diline Katkıları, **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED] 46**, Erzurum, 2011, s. 11.
- Yavuz, Kemal: XIII-XVI. Asır Dil Yedigârlarının Anadolu Sahasında Türkçe Yazılış Sebepleri ve Bu Devir Müelliflerinin Türkçe Hakkında Görüşleri, **Türkler-7**, Ed. Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 2002, s. 633.
- Yıldırım, Sinan: 1950 Seçimleri ve Propaganda, Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, **T.C. İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi**, s. 6, İstanbul, 3/2004, s. 148.
- İmzasız Ömer Asım Aksoy'la Yaşayan Türkçe Üzerine Bir Konuşma, **Türk Dili**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, Şubat-1980, s. 65-67.
- İmzasız Atatürk'ün Yolunda Türk Dil Devrimi-Topluçalışım 17-18 Ocak 1981-Bildiriler-Toplu Görüşmeler, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1981.
- İmzasız Giyim-Kuşam Frenkligi, **Yaşayan Türkçemiz 1**, 2. bs., İstanbul, Tercüman Gazetesi Yayınları, 1980, s. 223-225.

İmzasız Güneş Dil Teorisi ve 2 Telgraf, **Yaşayan Türkçemiz 1**, 2. bs., İstanbul, Tercüman Gazetesi Yayınları, 1981, s. 16-17.

C- İncelenen TDK Kurultayları-TBMM-Cumhuriyet Senatosu-Millet Meclisi-Danışma Meclisi Tutanakları

- Olağanüstü Türk Dil Kurultayı-1951: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1954.
- Yedinci Türk Dil Kurultayı-1954: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1955.
- Sekizinci Türk Dil Kurultayı-1957: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1958.
- Dokuzuncu Türk Dil Kurultayı-1960: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1961.
- Onuncu Türk Dil Kurultayı-1963: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1964.
- On Birinci Türk Dil Kurultayı-1966: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1967.
- On İkinci Türk Dil Kurultayı-1969: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1970.
- On Üçüncü Türk Dil Kurultayı-1972: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1973.
- On Dördüncü Türk Dil Kurultayı-1974: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1975.
- On Beşinci Türk Dil Kurultayı-1976: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1977.
- On Altıncı Türk Dil Kurultayı-1978: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1979.
- On Yedinci Türk Dil Kurultayı-1980: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1981.
- On Sekizinci Türk Dil Kurultayı-1982: Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1983.
- TBMM Zabıt Ceridesi: Devre II, Cilt 6, İçtima 11, 25/02/1340 (25/02/1924), s. 335-336.
- TBMM Tutanak Dergisi: Sıra 2, Cilt 1, Birleşim 21, 12/07/1950, s. 572-577.
- TBMM Tutanak Dergisi: Sıra 5, C. 5, Birleşim 50, 24.02.1951, s. 707.
- TBMM Tutanak Dergisi: Sıra 7, C. 5, Birleşim 50, 24.02.1951, s. 724-725-726.
- TBMM Tutanak Dergisi: Sıra: 8, C. 18, Birleşim: 14, 08.12.1952, s. 1, 3-5.
- TBMM Tutanak Dergisi: IX. Dönem 21. Birleşim, C. 18, 24.12.1952, s. 389-409.
- TBMM Albümü 1920-2010: TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No: 1, C. 2, Nisan-2010, s. 661, 723, 739.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: Atatürk'ün Türkiye Büyük Millet Meclisinin V. Dönem 4. Yasama Yılına Açış Konuşmaları, 1 Kasım 1938, C. 27, s. 3.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 1. Birleşim, C.1, 13.06.1977, s. 7.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 49. Birleşim, 21.02.1980, C. 14, s. 443, 530, 537.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 50. Birleşim, C. 3, 19.2.1966, s. 613-614.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 62. Birleşim, C.16, 21.02.1976, s. 96-97.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 76. Birleşim, C.18, 16.03.1976, s. 175.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 80. Birleşim, C.1, 21.12.1977, s. 522.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 88. Birleşim, C. 12, 12.06.1975, s. 596-598.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 90. Birleşim, C. 17, 5. 6. 1963, s. 526-533.
- Millet Meclisi Tutanak Dergisi: 95. Birleşim, 20.05.1969, s. 547-562.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 21. Birleşim, C. 55, 06.01.1970, s. 27-34.

- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 28. Birleşim, 5.2.1968, C. 45, s. 559-560, 574, 580-581, 602-603.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 29. Birleşim, C. 36, 11.02.1978, s. 24, 90, 91, 96,106.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 29. Birleşim, C. 51, 01.02.1969, s. 81-83, 93-94.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 38. Birleşim, C. 32, 1.2.1966, s. 355.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 38. Birleşim, C. 14, 19.03.1974, s. 40-41.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 50. Birleşim 23.02.1966, s. 371.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 58. Birleşim, C. 64, 06.04.1971, s. 519.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 60. Birleşim, 16.05.1967, C. 40, s. 239-240.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 65. Birleşim, 10.10.1968, C. 48, s. 717-718.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 73. Birleşim, C. 12, 13.06.1973, s. 112, 113-116.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 75. Birleşim, 22.10.1968, C. 48, s. 666-669.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 88. Birleşim, C.12, 8.7.1963, s.769-761.
- Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi: 112. Birleşim, C. 67, 9.9.1971, s. 200.
- Danışma Meclisi Tutanak Dergisi: 96. Birleşim, C. 5, 24.05.1982, s. 488.
- Danışma Meclisi Tutanak Dergisi: 147. Birleşim, C. 10, 9.09.1982, s. 52-72.

Ç- İncelenen Gazetelerde Yayımlanan Köşe Yazıları

- Acaroğlu, M. Türker: 8. Türk Dil Kurultayı, Vatan, 01.07.1957, s. 2.
- Akbal, Oktay: Atatürk'ü Anlamak, Vatan, 08.07.1957, s. 3.
- Akbal, Oktay: Yeni Anayasa Türkçe Olmalı, Vatan, 04.06.1960, s. 3.
- Akbal, Oktay: Türkçeye Geçmiş Olsun, Vatan, 02.07.1960, s. 3.
- Akbal, Oktay: Yaşayan Türkçe mi Yaşayacak Türkçe mi?, Vatan, 22.07.1960, s. 3.
- Akbal, Oktay: Dil Kurumundan Atılanlar, Vatan, 24.07.1960, s. 3.
- Akbal, Oktay: Atatürk Akademisi, Vatan, 01.08.1960, s. 3.
- Akbal, Oktay: Kurultay Açılırken, Vatan, 08.07.1963, s. 3.
- Akbal, Oktay: Kurultay Havası, Vatan, 09.07.1963, s. 3.
- Akbal, Oktay: Kurultay Açılıyor, Vatan, 04.07.1969, s. 3.
- Akbal, Oktay: T.D.K. 40 Yaşında, Barış, 03.07.1972, s. 3.
- Akbal, Oktay: Kurultay Açılırken, Cumhuriyet, 07.07.1974, s. 2.
- Akbal, Oktay: Dil Kurultayı Açılırken, Cumhuriyet, 09.07.1976, s. 2.
- Akbal, Oktay: Bu Kültür Savaşında, Cumhuriyet, 14.07.1976, s. 2.
- Akbal, Oktay: En Başarılı Devrim, Cumhuriyet, 10.07.1978, s. 2.
- Akbal, Oktay: Dil Devrimi Tartışılmaz, Cumhuriyet, 27.10.1980, s. 2.
- Akbal, Oktay: Arapça Yerine Türkçe, Cumhuriyet, 25.11.1980, s. 2.
- Akbal, Oktay: Akademi Tasarısı Konusunda, Cumhuriyet, 27.11.1980, s. 2.

- Akbal, Oktay: Bir Dil Semineri, Cumhuriyet, 31.12.1980, s. 2.
- Akbal, Oktay: Atatürk Dil Devriminin Öncüsüdür, Cumhuriyet, 10.01.1981, s. 2.
- Akbal, Oktay: Bir Akademi Kurulursa, Cumhuriyet, 11.01.1981, s. 2.
- Akbal, Oktay: Külebi'den B. Felek'e, Cumhuriyet, 14.01.1981, s. 2.
- Akbal, Oktay: Atatürk'ün Yolunda, Cumhuriyet, 22.01.1981, s. 2.
- Akbal, Oktay: Devrim ve Karşı Devrim, Cumhuriyet, 07.03.1981, s. 2.
- Akbal, Oktay: 18. Dil Kurultayı Toplanıyor, Cumhuriyet, 12.07.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Başkent İzlenimleri, Cumhuriyet, 17.07.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Atatürk'e Ters Düşmek, Cumhuriyet, 01.09.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Adı Atatürk Olunca, Cumhuriyet, 25.09.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Yine Atatürk Akademisi, Cumhuriyet, 26.09.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Yıllardır Bitmeyen Gevezelik, Cumhuriyet, 01.11.1982, s. 2.
- Akbal, Oktay: Sorun mu Mesele mi?, Cumhuriyet, 03.12.1983, s. 2.
- Aksoy, Ömer Asım: Dil Devriminin 40. Yılı, Barış, 02.07.1972, s. 2.
- Anday, Melih Cevdet: Muallim Cevdet Gerekliyor, Cumhuriyet, 09.07.1976, s. 2.
- Anday, Melih Cevdet: Nasıl Bir Devrim?, Cumhuriyet, 09.01.1981, s. 2.
- Arısoy, M. Sunullah: IX. Türk Dil Kurultayı, Ulus, 11.07.1960, s. 2.
- Aslan, İffet: Dil ve Devrim, Ulus, 13.07.1963, s. 2.
- Ataç, Nurullah: Dil Devrimi, Ulus, 09.02.1951, s. 2.
- Ataç, Nurullah: Gene Dil, Ulus, 16.02.1951, s. 2.
- Ataç, Nurullah: Hep Dil, Ulus, 23.02.1951, s. 2.
- Ataç, Nurullah: Dilimiz, Ulus, 02.03.1951, s. 2.
- Ateş, Kemal: 13. Türk Dil Kurultayının Ardından, Barış, 21.07.1972, s. 2.
- Atok, Oğuz Kâzım: Karma Dilden Doğan Dil Karmaşıklığı, Ulus, 04.07.1969, s. 2.
- Baban, Cihad: Türk Dil Kurultayı, Ulus, 10.07.1963, s. 1.
- Bardakçı: Anayasaların Dili, Kimin Dilidir?, Tercüman, 28.07.1982, s. 2.
- Benli, Belkıs: Onuncu Dil Kurultayı Notları, Vatan, 11.07.1963, s. 1.
- Bilgiç, Emin: Dil ve Kültür Emperyalizmi, Tercüman, 09.01.1981, s. 2.
- Buğra, Tarık: Mecbur musunuz?, Tercüman, 06.07.1972, s. 3.
- Buğra, Tarık: Nasıl Birleştireceksiniz?, Tercüman, 07.07.1972, s. 3.
- Buğra, Tarık: Büyük Günah, Tercüman, 15.07.1972, s. 3.
- Buğra, Tarık: Mao'nun Yapamadığı, Tercüman, 18.07.1982, s. 6.
- Buğra, Tarık: Türkçenin Dışında, Tercüman, 31.10.1982, s. 11.
- Civaoğlu, Güneri: Yaşayan Türkçe, Tercüman, 17.12.1979, s. 3.
- Civaoğlu, Güneri: Tercüman ve Büyük Meseleler, Tercüman Gazetesi, 21.04.1980, s. 3.
- Cumalı, Necati: Dil Savaşı, Cumhuriyet, 28.10.1980, s. 2.
- Dündar, Ali: Dil ve Erdem, Barış, 02.07.1972, s. 2 ve 7.
- Dündar, Ali: Dil Kurultayının Ardından, Barış, 11.07.1974, s. 2.
- Ecevit, Bülent: Türkçe: Bir Siyasi Mesele, Halkçı, 12. 07. 1954, s. 3.
- Ecevit, Bülent: Atatürk'ü Redingotla Aldatanlar, Halkçı, 22. 07. 1954, s. 3.

Ecevit, Bülent: Bir Yabancı Gözüyle Dil Devrimimiz, Halkçı, 13.08.1954, s. 3.
 Ecevit, Bülent: Ordu ve Dil, Ulus, 12.06.1960, s. 1. ve 5.
 Ekdemir, Rıza: Türk Dili ve Anayasa, Tercüman, 05.10.1983, s. 2.
 Ekmekçi, Mustafa: Dil Kurultayından Kalan, Cumhuriyet, 19.07.1978, s. 4.
 Ekmekçi, Mustafa: Uydurma, Cumhuriyet, 04.04.1980, s. 4.
 Ekmekçi, Mustafa: Öğrek, Cumhuriyet, 01.11.1980, s. 5.
 Ekmekçi, Mustafa: Şu Dil Tartışmaları, Cumhuriyet, 07.07.1982, s. 8.
 Mustafa Ekmekçi, Oylamalar, Cumhuriyet, 13.09.1982, s. 8.
 Ekmekçi, Mustafa: Yarın Dil Bayramı, Cumhuriyet, 25.09.1982, s. 8.
 Ekmekçi, Mustafa: Ulus, Birlik Demektir, Cumhuriyet, 09.10.1982, s. 8.
 Erdoğan, Ahmet: On Altıncı Türk Dil Kurultayı Toplanırken, Milliyet, 08.07.1978, s. 2.
 Ergun, Rüştü: Dil-Düşünce ve Anayasa, Cumhuriyet, 11.08.1982, s. 2.
 Erim, Nihat: Dil Devrimi Etrafında, Ulus, 10.02.1951, s. 1.
 Esmer, Levent N.: Türk Dil Kurultayından Dört Günlük Notlar, Zafer, 25.07.1954, 1.
 Eyüboğlu, İsmet Zeki: Dilimizin Gerçeği, Vatan, 09.07.1963, s. 2.
 Eyüboğlu, İsmet Zeki: Türkçenin Geleceği, Vatan, 29.07.1963, s. 2.
 Eyüboğlu, İsmet Zeki: Türkçenin Gücü, Barış, 06.07.1972, s. 2.
 Felek, Burhan: Ahbaplara Cevap, Milliyet, 18.12.1980, s. 2.
 Fenik, Advıye: Dil Akademisi, Zafer, 26.07.1954, s. 3.
 Gökşen, Enver Naci: Dilde Devrim mi, Evrim mi?, Cumhuriyet, 02.07.1972, s. 2.
 Göze, Ergun: Anarşi ve Dil, Tercüman, 29.12.1979, s. 6.
 Göze, Ergun: Dili Yıkma, Tercüman, 12.11.1980, s. 6.
 Göze, Ergun: Yeniden Yazılmalıymış, Tercüman, 09.10.1982, s. 9.
 Gülerman, Adnan: Anayasa ve Dil, Tercüman, 16.08.1982, s. 2.
 Gülizar, Jülide: Son Dil Bayramınız Kutlu Olsun, Cumhuriyet, 27.09.1983, s. 12.
 İsmet Kür, 13. Dil Kurultayı, Barış, 14.07.1972, s. 2 ve 7.
 Kabaklı, Ahmet: Encümen-i Dâniş, Tercüman, 26.11.1980, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Dil Milli Değerlerin İfadesidir, Tercüman, 07.07.1972, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Kurumsal Kalıtım, Tercüman, 08.07.1972, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Atatürk Mesul Değil, Tercüman, 09.07.1972, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Doğu ve Batı, Tercüman, 28.07.1972, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Devlet-Millet Birliği, Tercüman, 13.07.1974, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Dil Semineri Niçin Rağbet Gördü?, Tercüman, 29.12.1980, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Bir Telgraf'ın Ettikleri, Tercüman, 30.12.1980, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Sanık Sandalyesi, Tercüman, 01.01.1981, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Dil Mirası, Tercüman, 27.01.1981, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Dil Kurumunun Bir Kitabı Daha, Tercüman Gazetesi, 30.01.1981, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Ezan Senin Neyine, Tercüman, 18.02.1981, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Bilgi Polisi, Tercüman, 23.02.1981, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Bilgi Denetim Kurulu, Tercüman, 28.02.1981, s. 2.

Kabaklı, Ahmet: YÖK'ün İlk Görevi, Tercüman, 08.07.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Cüppeler ve Züppeler, Tercüman, 19.07.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Fasil Fasil Anayasa, Tercüman, 16.08.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Özgürlük, Tercüman, 19.08.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Anayasa'da Dil Akademisi, Tercüman, 09.09.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Akademi Meselesi, Tercüman, 16.09.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Sebep Nedir?, Tercüman, 20.09.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Atatürk'ün Dil Hedefleri, Tercüman, 04.11.1982, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: Cumhuriyet Türkçesi, Tercüman, 27.10.1983, s. 2.
 Kabaklı, Ahmet: İnşallah Geç Kalmamışızdır, Tercüman, 20.10.1982, s. 2.
 Kafesoğlu, İbrahim: Atatürk Kültür Yüksek Kurumu, Tercüman, 14.09.1983, s. 2.
 Kaplan, Mehmet: Üniversitelerde Türkçe Dersleri, Tercüman, 15.10.1983, s. 2.
 Karaosmanoğlu, Yakup Kadri: Türk Dil Kurultayı, Ulus, 12.07.1957, s. 3.
 Karaosmanoğlu, Yakup Kadri: Türk Dil Kurultayı, Ulus, 13.07.1960, s. 1 ve 3.
 Kasaroğlu, Doğan: Genelge, Tercüman, 27.02.1980, s. 9.
 Kemal, Mehmed: Dil Kurultayı Toplanırken, Vatan, 07.07.1963, s. 3.
 Kemal, Mehmed: Tilcikler ve Tilkiler, Vatan, 16.07.1963, s. 3.
 Kemal, Mehmed: Türk Dili Tarihçisi Dr. Georges Hazai, Vatan, 24.07.1963, s. 3.
 Kemal, Mehmed: Doç. Marija Djukonaviç, As. Ljubinka Rajkoviç, Vatan, 24.07.1963, s. 3.
 Kemal, Mehmed: Özleştirme Kılavuzu, Cumhuriyet, 06.07.1978, s. 4.
 Kemal, Mehmed: Yenilenmek, Cumhuriyet, 18.07.1982, s. 8.
 Kerimoğlu, Sabahattin: İnsan ve Lisan, Cumhuriyet, 08.07.1972, s. 5.
 Kılıç, Hüseyin: Yasanın Amacı, Cumhuriyet, 14.10.1983, s. 2.
 Kırkinci, Mehmet: Anayasa Konuşulan Türkçeyi Teminat Altına Almalıdır, Tercüman, 12.08.1982, s. 2.
 Kısakürek, Abidin Mümtaz: Dili Kendi Gidişine Bırakalım, Vatan, 10.02.1951, s. 2.
 Kocagöz, Samim: Bugün Kurultay Var, Vatan, 08.07.1963, s. 2.
 Kocagöz, Samim: Dosta Düşmana Selam Olsun, Vatan, 31.07.1963, s. 2.
 Kocagöz, Samim: İyi ki Atatürk Vasiyetname Bırakmış, Cumhuriyet, 12.07.1982, s. 2.
 Köklügiller, Ahmet: 50 Yaşında, Cumhuriyet, 25.07.1982, s. 2.
 Köprülü, Orhan F.: Dilde Atatürkçülük Nasıl Olur?, Tercüman, 11.02.1981, s. 2.
 Külebi, Cahit: Türk Dil Kurumunun Gücü, Cumhuriyet, 08.07.1978, s. 2.
 Külebi, Cahit: XIV. Dil Kurultayı ve Kültür Nedir, Barış, 07.07.1974, s. 1 ve 7.
 Külebi, Cahit: Ana Dilimizi Sevmeyenler, Cumhuriyet, 08.07.1976, s. 2.
 Levend, Ağah Sırrı: Bir Toplantının Bilançosu-Dil Kurultayı Kararları, Ulus, 13.03.1951, s. 2.
 Levend, Ağah Sırrı: Bir Toplantının Bilançosu-Dil Kurultayında Bazı Manzaralar, Ulus, 20.03.1951, s. 2.
 Levend, Ağah Sırrı: Bir Toplantının Bilançosu-Uydurma Dil, Ulus, 02.04.1951, s. 2.

- Levend, Ağâh Sırrı: Türk Dilinin Atlattığı Tehlikeler, *Ulus*, 08.07.1963, s. 2.
- Levend, Ağâh Sırrı: Türk Dil Kurumunun XI. Kurultayı, *Ulus*, 08.07.1966, s. 2.
- Levend, Ağâh Sırrı: Türk Dil Kurumunun Suçu, *Ulus*, 11.07.1966, s. 2.
- Mumcu, Uğur: Dil Yanlışları, *Cumhuriyet*, 04.08.1982, s. 1 ve 11.
- Mumcu, Uğur: Dilde Devletçilik, *Cumhuriyet*, 17.08.1982, s. 1 ve 9.
- Nazi, Nadir: Sakın Yapmayın, *Cumhuriyet*, 22.04.1981, s. 1.
- Okay, M. Orhan: TDK'nin Hizmetleri, *Tercüman*, 13.01.1981, s. 2.
- Ortaylı, İlber: Dil Akademisi Üzerine, *Cumhuriyet*, 03.08.1982, s. 2.
- Örs, Yaman: Nasıl Bir Türkçe?, *Cumhuriyet*, 07.07.1974, s. 2.
- Öymen, Altan: Yaşayan Türkçe, *Cumhuriyet*, 31.12.1980, s. 1 ve 7.
- Özalp, İsmet: Dil Devrimi, *Ulus*, 01.07.1957, s. 2-3.
- Öztürkmen, Neriman M.: Türk Dil Kurumu Nasıl Çalışır?, *Vatan*, 29.06.1957, s. 2.
- Özyörük, Mukbil: Yaşayan Türkçemiz, *Tercüman*, 22.12.1979, s. 6.
- Özyörük, Mukbil: Güzelim Türkçenin Haline Bakın, *Tercüman*, 11.04.1980, s. 9.
- Özyörük, Mukbil: Dil Kurumundaki Telaş, *Tercüman*, 12.04.1980, s. 9.
- Özyörük, Mukbil: Demek Kültür Devrimi İçindeyiz, *Tercüman*, 03.01.1981, s. 4.
- Özyörük, Mukbil: Dil Bayramımız Geçmiş Olsun, *Tercüman*, 08.10.1982, s. 9.
- Özyörük, Mukbil: Resmî Geçit, *Tercüman*, 03.11.1982, s. 9.
- Özyörük, Mukbil: İmla Kılavuzu ve Sözlük, *Tercüman*, 30.12.1983, s. 5.
- Perek, Faruk Zeki: Türk Akademisi'ne Doğru-1, *Tercüman*, 18.10.1983, s. 2.
- Perek, Faruk Zeki: Türk Akademisi'ne Doğru-2, *Tercüman*, 19.10.1983, s. 2.
- Rado, Şevket: Dilde Tasfiyecilik, *Tercüman*, 07.11.1982, s. 9.
- Reşat, Mehmet: Kurultayın Ardından, *Vatan*, 16.07.1963, s. 2.
- Safa, Peyami: Yarınki Kurultay, *Ulus*, 07.02.1951, s. 1.
- Safa, Peyami: Yeni Kelimelerin İmtihani, *Ulus*, 10.02.1951, s. 1.
- Safa, Peyami: Uydurma Dil Değil Uydurma Haber, *Ulus*, 17.02.1951, s. 1.
- Savcı, Sadun Galip: İyi ile Kötü, *Vatan*, 13.02.1951, s. 2.
- Selçuk, İlhan: Cömert ve Ecevit, *Cumhuriyet*, 13.07.1978, s. 2.
- Selçuk, İlhan: Dil Devrimi Üzerine Bir Yazı, *Cumhuriyet*, 29.01.1980, s. 2.
- Selçuk, İlhan: Osmanlıca Öldü, Kimse Diriltemez, *Cumhuriyet*, 26.02.1980, s. 2.
- Selçuk, İlhan: Öz Türkçe Sözlük, *Cumhuriyet*, 06.08.1982, s. 2.
- Selçuk, İlhan: Dilde Çağdaşlaşma, *Cumhuriyet*, 21.08.1982, s. 2.
- Tamer, Erdoğan: Dil Kurultayı Toplanırken, *Ulus*, 04.07.1969, s. 2.
- Tamer, Rauf: En Mühim Mesele, *Tercüman*, 07.03.1980, s. 2.
- Tamer, Rauf: Dil Yaresi, *Tercüman*, 16.10.1980, s. 2.
- Tamer, Rauf: Yine Dil Yaresi, *Tercüman*, 08.12.1980, s. 2.
- Tamer Rauf: Gülyüz, *Tercüman*, 01.01.1981, s. 2.
- Taşseten, Mehmet: Öz Türkçenin Düşündürdüğü, *Ulus*, 15.07.1966, s. 4.
- Til, Enis Tahsin: Dil Kurumunun İlk Vazifesi, *Vatan*, 11.02.1951, s. 4.
- Til, Enis Tahsin: Dilde Anarşi, *Vatan*, 19. 07. 1954, s. 7.

- Timurtaş, Faruk K.: Dil İnkılabı, *Tercüman*, 07.07.1972, s. 2.
- Timurtaş, Faruk K.: Türkçenin Soysuzlaştırılması, *Tercüman*, 14.07.1972, s. 2.
- Timurtaş, Faruk K.: Dilimiz Nasıl Bozdular?, *Tercüman*, 28.07.1972, s. 2.
- Timurtaş, Faruk K.: Türkçenin Sırları ve Karanlık Günleri, *Tercüman*, 11.08.1972, s. 2.
- Tirali, Naim: Dil Devrimi ve Yazarlar, *Vatan*, 15.07.1960, s. 2.
- Tirali, Naim: Dernek ve Kurumlardan Atılanlar İçin, *Vatan*, 30.07.1960, s. 2.
- Türkçeci: Yaşayan Türkçemiz, *Tercüman*, 19.12.1979, s. 1 ve 12.
- Ulçugür, İsmail: Dilde Gerileyenler, *Cumhuriyet*, 09.10.1983, s. 2.
- Ülken, Hilmi Ziya: Onuncu Türk Dil Kurultayı, *Vatan*, 14.07.1963, s. 2.
- Ütük, Etem: Karşı Çıkanlar, *Cumhuriyet*, 02.08.1982, s. 2.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet: Kırk Yıllık Yani, *Cumhuriyet*, 18.01.1981, s. 2.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet: Ellişer Yıl Ara ile Türk Dili, *Cumhuriyet*, 11.07.1982, s. 2.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet: Yurttaşlar Yasasının Dili, *Cumhuriyet*, 08.08.1982, s. 2.
- Yalçın, Hüseyin Cahit: Ah, O Yirmi Beş Sene, *Ulus*, 24.02.1951, s. 1 ve 3.
- Yalman, Ahmet Emin: Dilde Birlik, *Vatan*, 11.07.1960, s. 1 ve 5.
- Yetkin, Suut Kemal: Vah Cömert'im Vah, *Cumhuriyet*, 22.07.1978, s. 7.

D- İncelenen Gazetelerdeki Haber Yazıları

9. Türk Dil Kurultayı Çok Gürültülü Şekilde Sona Erdi: *Vatan*, 16.07.1960, s. 1 ve 5.
10. Dil Kurultayı Yarın Başlıyor: *Vatan*, 07.07.1963, s. 1 ve 5.
10. Türk Dil Kurultayı: *Ulus*, 08.07.1963, s. 1 ve 7.
11. Dil Kurultayı Hazırlıkları Tamamlandı: *Vatan*, 05.07.1966, s. 1 ve 5.
12. Türk Dil Kurultayı Toplanıyor: *Ulus*, 04.07.1969, s. 1.
13. Türk Dil Kurultayı Bugün Başlıyor: *Vatan*, 03.07.1972, s. 1 ve 5.
13. Türk Dil Kurultayı Çalışmalarına Başladı: *Vatan*, 04.07.1972, s. 1 ve 5.
14. Türk Dil Kurultayı Başladı: Barış, 08.07.1974, s. 1 ve 7.
16. Türk Dil Kurultayı Bugün Toplanıyor: *Cumhuriyet*, 08.07.1978, s. 6.
17. Dil Kurultayı Çalışmalarına Başladı: *Cumhuriyet*, 29.10.1980, s. 5.
18. Türk Dil Kurultayı Toplandı: *Tercüman*, 13.07.1982, s. 1 ve 13.
18. Dil Kurultayı Çalışmaları Sürüyor: *Cumhuriyet*, 14.07.1982, s. 1 ve 11.
- Ağâh Sırrı Levend TDK Başkanı: *Ulus*, 16.07.1963, s. 1 ve 7.
- Ana Dili Sevme Bilinci Yaratıldı: *Ulus*, 02.07.1969, s. 1 ve 7.
- Anayasa Tasarısı: *Cumhuriyet*, 04.08.1982, s. 7.
- Atatürk TDK'nin I. Üyesi: *Ulus*, 15.07.1960, s. 1.
- Atatürk Akademisi Fetva Yeri Olmamalı: *Cumhuriyet*, 27.09.1982, s. 1 ve 11.
- Atatürk, Dilde Aşırı Özleştirmeye Karşıydı: *Tercüman*, 26.09.1983, s. 8.
- Atatürk'ün Devrimlerinin Bütünlüğü İçinde Dil Devrimi: *Cumhuriyet*, 03.02.1981, s. 12.

Atatürk'ün Vasiyetini Yerine Getirdik: Tercüman, 19.10.1983, s. 1 ve 10.
 Ay Adlarının Değiştirilmesi İstendi: Ulus, 08.07.1969, s. 1 ve 7.
 Baban: SİSAV Toplantısında Yeni Kelimelerin Dil Kurallarına Uygun Üretilmesi Savunuldu, TDK İse, Kurallara Uygun Kelime Üretmiyor: Tercüman, 14.01.1981, s. 1.
 Baltacıoğlu'nun Kuran-ı Kerim Tercümesi Övüldü: Vatan, 05.07.1957, s. 2.
 Başbakan Ecevit: "İhaneti Yapanların Kim Olduğu Anlaşılır Hale Geldi.": Cumhuriyet, 12.07.1978, s. 1.
 Bir Doçent Öldürüldü, Eşi Yaralandı: Tercüman, 12.07.1978, s. 1 ve 10.
 Büyük Dil Kurultayı Ankara'da Toplandı: Vatan, 12.07.1960, s. 3.
 Cömert Ankara'da Yaylım Ateşine Tutularak Öldürüldü: Milliyet, 12.07.1978, s. 1.
 Cumhurbaşkanı Tam Yetkili, Ancak Sorumsuz: Cumhuriyet, 18.09.1982, s. 11.
 Dil Akademisi Tepki Yarattı: Cumhuriyet, 27.11.1980, s. 4.
 Dil Akademisi Üyelerini Cumhurbaşkanı Seçecek: Cumhuriyet, 19.07.1982, s. 1 ve 9.
 Dil Akademisi: Cumhuriyet, 10.09.1982, s. 9.
 Dil Bayramı Kutlanıyor: Cumhuriyet, 13.07.1982, s. 1 ve 11.
 Dil Bayramı'nın 51. Yılı Ankara'da Kutlandı: Cumhuriyet, 27.09.1983, s. 11-12.
 Dil Devrimine Karşı Olanlar Halâ Vardır: Ulus, 05.07.1969, s. 1 ve 7.
 Dil Kurultayı Açıldı; Fakat Çoğunluk Sağlanamadı: Vatan, 09.07.1963, s. 1.
 Dil Kurultayı Armağan Teklifini Kabul Etti: Vatan, 23.07. 1954, s. 7.
 Dil Kurultayı Bu Sabah Toplanıyor: Ulus, 01.07.1957, s. 1.
 Dil Kurultayı Bugün Açılıyor: Ulus, 08.07.1966, s. 1.
 Dil Kurultayı Bugün Toplanıyor: Vatan, 11.07.1960, s. 1.
 Dil Kurultayı Bugün Toplanıyor: Halkçı, 20. 07. 1954, s. 1.
 Dil Kurultayı Çekişmeli Geçiyor: Vatan, 10.07.1963, s. 1.
 Dil Kurultayı Dün Kapandı: Vatan, 06.07.1957, s. 2.
 Dil Kurultayı Dün Sona Erdi: Ulus, 11.02.1951, s. 1.
 Dil Kurultayı Dün Toplanamadı: Vatan, 20. 07. 1954, s. 1.
 Dil Kurultayı Komisyon Çalışmaları: Vatan, 22. 07. 1954, s. 3.
 Dil Kurultayı Sonuçlandı: Ulus, 14.07.1963, s. 7.
 Dil Kurultayı Toplanıyor: Ulus, 04.02.1951, s. 2.
 Dil Kurultayı ve Çok Garip Bir Keşmekeş: Zafer, 24.07.1954, s. 1.
 Dil Kurultayı Yarın Toplanıyor: Vatan, 08.07.1966, s. 1 ve 5.
 Dil Kurultayında Bir Siyaset Oyunu: Vatan, 11.02.1951, s. 3.
 Dil Kurultayında Ezanın Türkçeleştirilmesi İstendi: Vatan, 15.07.1960, s. 1.
 Dil Kurultayında Kavga Çıktı: Vatan, 08.07.1969, s. 1 ve 5.
 Dil Kurultayında Yine Hadiseler Oldu: Zafer, 23.07.1954, s. 7.
 Dil Kurultayının Çalışmaları Bitti: Halkçı, 24.07.1954, s. 1.
 Dil Kurultayının Fevkalade Toplantısı: Vatan, 07.02.1951, s. 3.
 Dil Kurumu Afroz Edildi: Ulus, 25.02.1951, s. 5.

Dil Kurumu Çalışmaları Devam Ediyor: Vatan, 04.07.1957, s. 3.
 Dil Kurumu da Üyeleri Arasında Temizlik Yaptı: Vatan, 14.07.1960, s. 1.
 Dil Kurumu İçin Beliren Endişeler: Ulus, 07.02.1951, s. 5.
 Dil Kurumu Kurultayı: Ulus, 10.07.1966, s. 7.
 Dil Kurumu Seçimini CHP Listesi Kazandı: Vatan, 12.02.1951, s. 3.
 Dil Kurumu Yaşayacaktır: Ulus, 09.07.1966, s. 1.
 Dil Kurumu Yerine Akademi mi?: Ulus, 05.02.1951, s. 5.
 Dil Kurumu Yönetim Kurulunda Vazife Taksimi: Ulus, 13.02.1951, s. 2.
 Dil Kurumunda Vazife Taksimi: Halkçı, 30. 07. 1954, s. 5.
 Dil Kurumundan 156 Üye Çıkarılacak: Vatan, 24. 07. 1954, s. 1 ve 7.
 Dil Kurumunun Sanat Armağanı: Halkçı, 24. 07. 1954, s. 3.
 Dil Kurumunun Tüzüğü Tadil Edilecek: Vatan, 21.07.1954, s. 7.
 Dil Kurumunun Yaptığı Fevkalade Toplantı-Atatürk'ün Hedefi: Vatan, 09.02.1951, s. 4.
 Dil Kurumunun Yaptığı Fevkalade Toplantı-Hikmet Bayur'a Göre: Vatan, 09.02.1951, s. 4.
 Dil Kurumunun Yaptığı Fevkalade Toplantı-Milli Eğitim Bakanı'nın Beyanlatı: Vatan, 09.02.1951, s. 4.
 Dil Kurumunun Yârâna Tevzi Ettiği Paralar: Zafer, 22.07.1954, s. 3.
 Dilde Aşırılıklar Birliğimizi Zedeler: Barış, 04.07.1972, s. 1 ve 7.
 Dildeki Tehlike: Aydınla Halkın Anlaşamamasıdır: Vatan, 06.07.1972, s. 1 ve 5.
 Dilimiz İlim Işığı Altında Özleşecek: Ulus, 17.06.1960, s. 1. ve 4.
 Dilimizi Altmış Yıl Önceki Durumunda Tutmak İsteyenler Var: Vatan, 04.07.1969, s. 1 ve 5.
 Doçent Cömert Öldürüldü, Eşi Yaralandı: Cumhuriyet, 12.07.1978, s. 1.
 Dünkü Dil Kurultayı Toplantısı: Halkçı, 21.07.1954, s. 1 ve 3.
 Ecevit TDK'de Konuştu: Cumhuriyet, 09.07.1978, s. 5.
 Ecevit: Türkçeyi Özleştirme Akımının Önüne Geçilemez: Milliyet, 09.07.1978, s. 1.
 Evren: Yeni Dil Yüksek Kurumu Büyük Hizmetler Görecektir: Cumhuriyet, 20.10.1983, s. 12.
 Güncel ve Tarihsel Görev: Cumhuriyet, 13.07.1978, s. 1.
 İnönü: Türk Dilini Arılaşdırma Çabası 40 Yıldır Başarı İle Sürüyor: Cumhuriyet, 04.07.1972, s. 1 ve 7.
 Kültür Bakanı Baban: TDK Kendiliğinden, SİSAV Kaideye Uygun Kelime Üretiyor: Cumhuriyet, 14.01.1981, s. 8.
 Macar Dil Bilgini de Öz Türkçe Taraftarı: Ulus, 15.07.1963, s. 3.
 Macit Gökberk T.D.K. Genel Başkanı Oldu: Vatan, 09.07.1969, s. 1 ve 5.
 Meslekî Ders Kitapları Yaşayan Türkçe İle Yazılacak: Tercüman, 12.07.1982, s. 3.
 MGK, Atatürk Kurumu Yasasını Kabul Etti: Cumhuriyet, 17.08.1983, s. 1 ve 11.
 Millî Eğitim Bakanlığı Türk Dil Kurumuna Karşı 'Dil Akademisi' Oluşturma Çabasında: Cumhuriyet, 25.02.1980, s. 1 ve 9.

On İkinci Dil Kurultayı Toplanıyor: Vatan, 03.07.1969, s. 1 ve 5.
 Osmanlı Belgelerini Günümüz Türkçesine Çevirmek Olanaksız: Cumhuriyet, 18.08.1983, s. 4.
 Öktem: Tarihi Olaylardan Büyük Ders Alınmıştır: Ulus, 10.07.1963, s. 1.
 Prof. Banguoğlu: Dilde Tasfiyecilik Bir Hastalıktır: Tercüman, 28.12.1980, s. 1 ve 12.
 Prof. Ergin: Dilde Uydurmacılık Yıkım Hadisesidir: Tercüman, 27.12.1980, s. 1 ve 9.
 Prof. Hasan Eren Türk Dil Kurumundan İstifa Etti: Tercüman, 04.03.1981, s. 1 ve 2.
 Prof. M. Gökberk TDK Başkanı Oldu: Vatan, 26.07. 1954, s. 1 ve 7.
 SİSAV ve Arabacının Aşkı: Cumhuriyet, 30.12.1980, s. 4.
 T. Dil Kurumu Ödülleri 5 Bin Liraya Çıkarılıyor: Vatan, 05.07.1969, s. 1 ve 5.
 T. Dil Kurumu Yeni Yönetim Kurulu Seçildi: Vatan, 14.07.1963, s. 1.
 T. Dil Kurumunda Temizleme Hareketi: Ulus, 14.07.1960, s. 1.
 T.D. Kurumu Artık Huzura Kavuşmuştur: Ulus, 12.07.1960, s. 1 ve 5.
 TDK İstanbul'da Bir Şube Açacak: Vatan, 07.08. 1954, s. 1.
 TDK Kurultayı Toplandı: Ulus, 02.07.1957, s.1. ve 5.
 TDK Kurultayı'nda Dil Akademisi Kurulması Görüşü Benimsenmedi: Cumhuriyet, 30.10.1980, s. 5.
 TDK Seçimlerini Beyaz Liste Kazandı: Milliyet, 12.07.1978, s. 9.
 TDK, Türkiye'nin Dil Meselesi Adlı Seminere Katılmıyor: Cumhuriyet, 26.12.1980, s. 1.
 TDK'nin Kuruluşunun 50. Yılı Kutlanıyor : Cumhuriyet, 10.07.1982, s. 1.
 TDK'nin 50. Kuruluş Yıldönümü Kutlanıyor: Cumhuriyet, 12.07.1982, s. 1 ve 11.
 TDK'nin Yayımlattığı Başsağlığı Metni (Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in Suikasta Uğraması Üzerine): Milliyet, 12.07.1978, s. 6.
 TDK'nin Yönetim Kurulu Belli Oldu: Cumhuriyet, 15.07.1982, s. 9 ve 12.
 Tetik Kimin Elinde: Hürriyet, 12.07.1978, s. 1.
 Türk Dil Kurultayı Bugün Çalışmalarına Başlıyor: Ulus, 11.07.1960, s. 1 ve 3.
 Türk Dil Kurultayı Çalışmalarına Başladı, Olgunlaşan Türkçeye Karşı Çıkanlar Yeri: Cumhuriyet, 10.07.1976, s. 1.
 Türk Dil Kurultayı Dün Sabah Toplandı: Ulus, 09.02.1951, s.1.
 Türk Dil Kurultayı Dün Sabah Toplandı-Öğleden Sonra: Ulus, 09.02.1951, s. 4.
 Türk Dil Kurultayı Faaliyeti: Halkçı, 22. 07. 1954, s. 1.
 Türk Dil Kurultayı Sona Erdi: Ulus, 16.07.1960, s. 1 ve 5.
 Türk Dil Kurultayında Bilimsel Raporlar Okundu: Vatan, 11.07.1963, s. 1 ve 5.
 Türk Dil Kurultayından 4 Günlük Notlar: Zafer, 25.07.1954, s. 5.
 Türk Dil Kurumu 23 Sözlük Çıkartıyor: Vatan, 07.07.1969, s. 1 ve 5.
 Türk Dil Kurumu Genel Yazmanlığından: Ulus, 22.06.1957, s. 5.
 Türk Dil Kurumu Kurultayı Başladı: Vatan, 09.07.1966, s. 1 ve 5.
 Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu Üyeleri Belli Oldu: Vatan, 13.07.1966, s. 1.
 Türk Dil Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliklerini Merkez Listesi Kazandı: Cumhuriyet, 31.10.1980, s. 7.

Türk Dil Kurumu: 17 Bin Arapça ve Farsça Sözcük 7 Bine İndirildi: Cumhuriyet, 06.07.1974, s. 7.
 Türk Dil ve Tarih Kurumlarının Tüzel Kişiliği Sona Erdi: Cumhuriyet, 18.08.1983, s. 1.
 Türk Dili Semineri Bugün Başlıyor: Tercüman, 26.12.1980, s. 1 ve 12.
 Türk Dili Semineri Rağbet Görmedi: Cumhuriyet, 27.12.1980, s. 8.
 Türk Dili ve Edebiyatı Akademisi Kurulmasını Öngören Tasarı Başbakanlığa Sunuldu: Tercüman, 23.11.1980, s. 3.
 Türk Dili ve Edebiyatı Akademisi Kuruluyor: Cumhuriyet, 23.11.1980, s. 4.
 Türkçemizin Geleceğinden Kaygılanmaya Gerek Yoktur: Cumhuriyet, 24.10.1983, s. 4.
 Türkçenin Özleşmesi Tartışılabilir mi?: Vatan, 07.07.1963, s. 2.
 Uydurma Kelimelere Artık Yer Yok: Tercüman, 18.10.1983, s. 1 ve 10.
 Uydurmacılığın Kaynağı Kurutuldu: Tercüman, 11.09.1983, s. 1 ve 10.
 X. Dil Kurultayı Bugün Toplanıyor: Vatan, 08.07.1963, s. 1.
 Yarkurullar Toplandı: Vatan, 10.07.1966, s. 1.
 Yüksek Öğretim Kanunu Taslağının Amaç ve Ana İlkeleri belli oldu: Tercüman, 01.02.1981, s. 1 ve 12.

Ekler

Ek-1: (Türk Dil Kurumunun 40. Yılı s. 52)

52



TÜRK DİL KURUMUNUN 40. YILI

Atatürk, MacArthur ile I. Türk Dil Kurultayını izlerken.

TÜRK DİL KURUMUNUN 40 YILI

İki meclisli bir yasama organı ve ilkin denediğimiz bir seçim sisteminin sonucu olarak karma hükümet kurulmuştur.

Karma hükümetin karşılaştığı sorunlar bilinen gerçeklerdir. Bunlara değinmek de konumuz dışındadır. Ancak, karma yönetiminin Türk Dil Kurumu yönünden ilgi çekici bir yanı vardır. Açıkça belirtmek yerinde olur ki, özellikle resmî yazışmaların Türkçeleştirilmesi konusunda Millî Birlik Yönetimi zamanında ilk toplantısını yapan komisyon, sonra yeniden toplanamamış, böylece çok yerinde bir adım yarım kalmıştır. Bundan Türk Dil Kurumu üzüntü duymuştur.

Anayasamıza girmiş olan Türkçe sözcüklerle Türkçe hukuk terimlerinin meclise sunulan yasa tasarılarında ve resmî işlemlerde göz önünde bulundurulmaması resmî dilde bir geriye dönüş havası yaratmıştır.

Yasama ve yürütme organlarında, 27 Mayıs sonrasında arı dile karşı beliren yakın ilginin sürememesinde, karşılaşılan güç sorunlardan dolayı bu alanda uğraşmak için yeterince zaman ayıramamanın payı olabileceği düşünölmekle birlikte Türk Dil Kurumu, sezilen bu eğilim karşısında sessiz kalmamış, Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Millet Meclisi Başkanına, Mecliste ve Senatoda temsilcileri bulunan Adalet Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, Yeni Türkiye Partisi, ve Meclis Grup Başkanlarına birer mektup göndererek "Anayasanın ruhuna olduğu kadar diline de saygı gösterilip uyulması"nı, geriye dönüş eğiliminin önlenmesini istemiştir. Bu mektup şöyledir:

"27 Mayıs Devriminden sonra Atatürk Devrimlerine ve ilkelerine bağlılığın gerekliliği bir kere daha anlaşılmış,

TÜRK DİL KURUMUNUN 40 YILI

bu yolda sevindirici adımlar da atılmıştı. Bunların en önemlilerinden biri de, Dil Devriminin gereklerine uygun düşecek bir çalışmaya yönelmeydi. Kurumumuz, bu çalışmaları sevgiyle izlemiş, başlıca yardımcı olmayı da ilk ödevi saymıştır.

Halkoyundan da geçmiş olan Anayasamız, yapılabildiğince arı dille yazılmıştır. Kurumumuz, Atatürk ilkelerine yeniden dönüşün başında, Anayasamızda kullanılan Türkçe sözcükleri, devrimin bir başarısı ve bundan sonraki çalışmalarda kanun dilinin arılaşmasında önemli bir adım saymıştır.

Anayasamızda geçen sözcükler için bir *Anayasa Sözlüğü* hazırlanmış, bastırılmış ve bütün milletvekillerimizle senatörlerimize de dağıtılmıştır.

Son günlerde, hazırlanan kanun tasarılarında Anayasamızda yer almış sözcüklerin kullanılmadığı, bir çeşit eskiye dönüş eğiliminin başladığı üzüntüyle izlenmektedir.

Anayasamızın ruhuna olduğu kadar diline de bağlı kalmanın hem Anayasamıza hem de Atatürk ilkelerine saygının seçkin bir belirtisi olacağını elbette takdir edeceksiniz.

Kurumumuz, bu konuda ilgilileri uyarıcı çalışmalarınızı sizden rica etmektedir.

Gösterdiğimiz titizliğe hak vereceğinize ve başlamakta olduğunu sezdiğimiz eğilimin gelişmesini önleyeceğinize güvenerek, şimdiden teşekkür eder, sağlık ve esenlikler dilerim."

Dil Kurumunun Yeni Atılımları

Türk Dil Kurumu, on yıllık kendini savunma döneminden sonra devrimci atılımına hız vermiştir. Bunun sonuçları

Ek-3a: (Dokuzuncu Türk Dil Kurultayı Tutanak Kitabı s. 48)

48

BAŞKAN - Tutanak özeti hakkında mütalâa var mı? Söz istenmediği için oya koyuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... *Kabul edilmiştir.*

Geçen toplantıya ait bazı hususlar basına yanlış aksetmiş. Meselâ Ataç 1957 kurultayından önce öldüğü için, ölen Kurum üyelerinin adı okunurken Ataç'ın adı geçmedi. Gazeteler Ataç'ın adının unutulduğunu yazmışlar. Halbuki dediğim gibi Ataç'ın adı bundan önceki kurultayda geçmiş ve kendisine o zaman saygı duruşu yapılmıştı. Şimdi Çağlar arkadaşımız bir hususta sizi aydınlatacak.

ÇAĞLAR - Havale ettiğiniz buyruğu yerine getirdik. Devlet ve Hükümet Başkanı sayın Gürsel ile Millî Eğitim Bakanı sayın Fehmi Yavuz'a yazdığımız mektupları birazdan okuyacağım. Kurultayın Atatürk'e saygı duruşunda bulunmayı unuttuğunu gazetelerde okuduk. Halbuki Kurultay ilk iş olarak Anıtkabir'e gitti, Atasına saygı duruşunda bulundu. Ben ayrıca burada hep birlikte yeniden saygı duruşunda bulunmamızı istedim. Üstelik bunu basına benim aksettirdiğim zannedilmiş. Benim böyle bir adam olmadığımı arkadaşlarımız bilirler. Ayrıca açıklamaya lüzum görmüyorum.

Şimdi sayın Gürsel'e yazdığımız mektubu okuyorum :

Sayın Orgeneral Cemal Gürsel

Devlet ve Hükümet Başkanı

Millî Birlik Komitesi Başkanı

Ankara

Dokuzuncu Dil Kurultayı devrimlerin kurtarıcısı Millî Birlik Komitesini saygıyla selâmlar.

Atatürk'ün büyük önem verdiği dil devrimi, başkanlığımızdaki Hükümetin ve Millî Birlik Komitesinin yakın ilgisi ile, ülküsül yolunda hız kazanmıştır.

Türkçenin egemenliği savaşında mutlu bir çağa giren Kurultay, bu inanla sizlere saygı ve sevgilerini sunmayı oybirliğiyle kararlaştırmıştır.

Türk Dil Kurultayı Başkanı
Tahsin BANGUOĞLU

(Altkışlar)

TÜRKİYE'DE DİL TARTIŞMALARI (1950-1983)

Türkiye'de dil tartışmaları oldukça ilgi çekmiştir. Tanzimat Dönemi'nden itibaren yaklaşık 150 yıllık süreç, yoğun dil tartışmalarını ihtiva eder. Bu çalışmada, siyasetin de dikkatleri celbeden şekilde müdahil olduğu dil tartışmalarının 1950-1983 yıllarını kapsayan dönemi ele alınmıştır.

Tanzimat Dönemi ile Meşrutiyet Dönemi'nde dil tartışmaları daha ziyade sosyolojik ve ilmi düzeydeydi. İslahın düşünüldüğü bu dönemlerin en önemli özelliği dilin yoğun biçimde tartışılması olmuştur. Söz konusu tartışmalar Erken Cumhuriyet Dönemi'nin başlarında ise medeniyet değiştirme çerçevesinde yapılmıştır. 1940-1945 yılları arasında dile yapılan müdahaleler, 1946 yılında yapılan genel seçimlerin sonuçlarını etkilemiştir. Dile yapılan bu müdahalelere tepkiler, 1946 seçimlerden sonra daha da yoğunlaşmıştır. Bu tepkiler, 23-31 Ekim 1948'de Muallimler Birliğinin düzenlediği Birinci Dil Kongresinde organize biçimde kendini göstermiştir. Dolayısıyla Türk Dil Kurumunun (TDK) 19-23 Aralık 1949'da düzenlediği Altıncı Türk Dil Kurultayı bu tepkilerin etkisini kırma çerçevesinde şekillenmiştir. Bu kurultayın öne çıkan en önemli sonuçlarından biri, "Türk dili, Türk milletinin kullandığı dildir." şeklindeki ifade olmuştur ki dilde muhafazakâr görüşü benimseyenlerin yıllar boyu süren dil tartışmalarında sıklıkla vurgu yaptığı söylem de bu olmuştur. Kurultayda alınan bu karar, dilde muhafazakâr kesimin bu görüşünün zimnen teyidi ve aslında TDK'nin dilde muhafazakâr kesime bir bakıma tavizi olması hasebiyle dikkatleri çekmiştir.

Değişen süreçlerin getirdiği birikimle 1950'lerin başından itibaren Demokrat Parti'nin gösterdiği siyasi tepkilerin yoğunlaşması ve dil tartışmalarının yön değiştirmeye başlaması, bu dönemin müstakil bir çalışma olarak ele alınmasındaki temel sebeptir. Bu çalışmanın giriş bölümünde dil tartışmalarının genel bir seyri ele alınarak kısa bir tahlili yapılmıştır. İlk bölüm Tanzimat, Meşrutiyet ve Erken Cumhuriyet dönemlerindeki tartışmaların öne çıkan yönlerine ayrılarak 1950'ye gelinceye kadarki süreç gözden geçirilmiştir. Diğer bölümlerde ise dil kurultaylarının tutanakları temel alınarak tartışmaların basına ve yer yer TBMM'ye yansımaları çerçevesinde siyasetin ve siyasi tutumların dil tartışmalarını nasıl bir noktaya getirdiği, bu tartışmaların ilmi faydadan çok siyasi fayda teminine yönelik nasıl ve niçin dönüştüğü yorumlanmaya çalışılmıştır.



DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-7471-60-2



9 786257 471602